

Arboretele din zona carstică Padiș - Cetățile Ponorului. Masuri de gospodărire în vederea creșterii potențialului turistic

Traian MICLE, Claudiu NEAG, Cătălina LUCACIU, Iustina NEAG

1. Introducere

Pădurea este singurul ecosistem care apără eficient întregul spațiu național, care a condiționat și condiționează, mai mult acum, perpetuarea poporului roman.

Structura totală a folosințelor din zona studiată se prezintă astfel:

- fond forestier - 2334 ha - din care : 99% pădure, 1% goluri;
- fond pastoral - 1336 ha - din care:
 - pășune - 756 ha - 57%;
 - pășune cu arbori - 170 ha - 13%;
 - pășune împădurită - 409 ha - 30%;

Luând în considerare întreaga suprafață, fără separarea pe deținători, situația se prezintă astfel:

- pădure - 75%;
- pășune cu arbori - 4%;
- pășune - 21%.

Rezultă astfel o preponderență evidentă a pădurii, dar și un aspect mozaicat. Situația este distinct diferențiată pe două zone:

- Bazinul endoreic Valea Seacă, respectiv "Lumea Pierduta", care este în totalitate împădurită;
- Platoul Padiș și parțial bazinetul Văii Balileasa, care prezintă un peisaj mozaicat.

Această realitate este definitorie în privința funcționalității viitoare, în sensul că, dacă în prima prioritară va fi funcțiunea științifică, în cea de a doua funcțiunea turistică este pe primul plan.

Celelalte elemente structurale privind pădurea se vor analiza în ansamblu, luând în considerare atât pădurea cât și pășunile împădurite.

În structura pe specii, predominanța molidului, care ocupa 76%, este evidentă. Fagul ocupă și el 22% fie pe versanți însoriți, fie în unele situații de inversiuni zonale. Bradul apare și el izolat în amestec, ocupând cca. 2%. Ca specii diseminate se pot menționa paltinul și scorușul.

Structura pe clase de vârste reflecta întreaga evoluție a gospodăririi acestor păduri în trecut. Aceste păduri au fost tăiate masiv la începutul secolului XX, apoi, acum 50 de ani, au fost afectate de doborâturi și rupturi de vânt.

Structura se prezintă astfel:

- clasa I-a de vârstă - 11%;
- clasa a II-a " - 6%;
- clasa a III-a " - 17%;
- clasa a IV-a " - 24%;
- clasa a V-a " - 20%;
- clasa a VI-a " - 12%;
- clasa a VII-a " - 9%;
- clasa a VIII-a " - 1%.

Se remarcă lipsa aproape totală a arboretelor vârstnice, deci a arboretelor originale, cvasivirgine. Procentul mare al arboretelor între 60-100 ani este rezultatul tăierilor masive în trecut.

Situația pe ansamblu este relativ echilibrată, dar mai semnificativă este structura intimă a unor arborete, care au fost parțial afectate de doborâturi și unde se reface excepțional o structură plurienă. Această structură va asigura în viitor stabilitatea și rezistența la doborâturi a acestor arborete.

Se menționează, de asemenea, procesul foarte activ al regenerării naturale, împăduririle nefiind necesare, asigurând astfel caracterul original al fondului genetic.

Pe ansamblu, se asistă la o refacere spectaculoasă a unor arborete naturale locale bine echilibrate.

Structura pe clase de producție este bună, arboretele din clasa a II-a de producție fiind predominante (74%). Procentul de 26% al arboretelor de productivitate scăzută este dat de factorul stațional. Este remarcabil faptul că, în ciuda tăierilor concentrate în trecut și a calamitațiilor recente, solul a fost puțin dislocat, menținându-se productivitatea inițială.

Consistența este și ea în concordanță cu istoricul acestor păduri. Consistența plină este prezentă pe 71% din suprafață iar cea scăzută (0,4-0,6), care reprezintă 29%, este rezultatul doborâturilor.

Ca rezultată a tuturor acestor elemente structurale enumerate, creșterea curentă de 5,6 mc/an/ha este destul de activă, iar volumul mediu la hectar de 287 mc este și el semnificativ.

Concluzionând asupra structurii arboretelor din zona studiată, se poate afirma că se conservă caracterele naturale în privința compoziției și a productivității, dar este puternic afectată atât de calamități cât și de activitatea umană, în privința claselor de vârstă și consistenței. Impactul uman nu este însă de o așa gravitate încât să denatureze zona și mai mult, chiar permite o revenire în timp la un caracter cvasinatural.

Concluzii

- Un rol foarte important și pentru sectorul silvic este ca Parcul Național va constitui și o bancă de gene.
- Zona Padiș - Cetățile Ponorului constituie o sursă și resursă de plante medicinale (locuitorii din localitățile din apropiere le cunosc și le valorifică în bună parte), tot autorul lucrării depistând prezenta ciupercii *Armillaria melea*, recoltându-se și valorificându-se în unii ani zeci de tone. Asemenea resurse și mult mai valoroase se mai găsesc, putând revoluționa preocupările populației din apropiere, exploatarea lor.
- În pădurile din zona studiată se impune, contrar practicii actuale, ca în amenajamente să fie evidențiate regenerările naturale și prinse în planuri cu lucrări corespunzătoare stadiului de dezvoltare a acestora (nu să fie neglijate cu ocazia întocmirii amenajamentelor - regenerările naturale - cum au fost până acum,)
- În zonele în care există molid cu coroană îngustă, care este destul de bine reprezentat în "Apuseni" (cca. 20%), în anii de fructificație trebuie să se facă ajutorarea regenerării naturale obținându-se puiți de calitate superioară, din toate punctele de vedere, și la preț de cost minim. În legătură cu această varietate de molid, din cercetările autorului, a rezultat că :
 - Rezistă cel mai bine la calamități naturale (doborâturi și rupturi). De pildă, ca urmare a calamității produse în iarna 1986 - 1987, s-a dovedit că molidul cu coroană îngustă este mai rezistent la rupturile de zăpadă. Arborii cu **coroana normală** au fost afectați de rupturi de zăpadă în procent de 92%, fiind retezați de la 1,7-5,4 m de vârf și până la 2/3 din înălțimea tulpinii.
 - În cazul molidului cu **coroană îngustă** arborii au fost afectați de calamități după cum urmează (în procent de **72%**): 4% au fost ruși de zăpadă din cauză că aveau putregai în tulpina; - 68% aveau vârful rupt între 1,2 și 2,8 m; (- 28 % nu au fost afectați de rupturi).
- S-a constatat că fenomenul de zbor a polenului și receptivitatea florilor femele nu sunt decalate în timp la molidul cu coroană normală față de cel cu coroană îngustă. În condițiile naturale există posibilitatea interfecundării celor două forme de molid.
- Încă din anul 1974, în colaborare cu ICAS, autorul lucrării s-a ocupat de crearea unui plantaj din molid cu coroana îngustă, în prezent fiind pe rod (este asigurată sămânță de molid cu coroana îngustă); datele prelucrate sunt culese din U.P.II, u.a.133 și 151D,

măsurătorile făcându-se pe 61 arbori (molid cu coroana îngustă). Procentul de **92%** pentru arborii cu coroana normală, afectați de rupturi de zăpadă, a fost determinat urmare inventarierii a zeci de mii de arbori (ca de altfel și cel de **72%** pentru molizii cu coroana îngustă);

- În colaborare cu ICAS, autorul s-a ocupat de testarea descendentelor materne ale arborilor de molid cu coroana îngustă, atât în pepinieră cât și în condiții de producție (în raza O.S.Remeti).
- De asemenea, au fost realizate polenizări controlate între molidul cu coroana îngustă și cel cu coroana normală (mai multe variante). S-au instalat teste cu semințele obținute în condiții de producție și se fac determinări privind rezultatele obținute.
- Alt element îl constituie faptul că are lemnul concentrat în trunchi în proporție mărită față de varietatea comună (cu 74% mai mult), iar acesta este lemn de rezonanță (fiind puțin folosit în Apuseni pentru instrumente muzicale).
- În general pădurile din zona Padiș includ molid cu lemn de calitate superioară, uniform ca structura și fără noduri importante, vicioase.
- Referitor la modul de dezvoltare a puietilor de rășinoase s-a constatat că atunci când se plantează un număr redus de puieti, principalul neajuns al pădurilor României - numărul mare de puieti la hectar - se poate înlătura cu efect mai mult decât benefic. (La 25 ani diametrul mediu este mai mare de două ori decât cele mai mari diametre medii la principalele specii forestiere) (Au fost experimentate scheme de împădurire cu 2500 p./ha).
- Se recomandă ca regenerările naturale să fie combinate cu semănături directe efectuându-se sumare lucrări de ajutorarea regenerării naturale, dar tot cu număr redus de puieti și costuri minime.
- Se impune amenajarea de drumuri auto forestiere care să protejeze arboretele din zona inferioară a versanților, care de obicei sunt mai tinere, spre a nu fi vătămate cu ocazia lucrărilor de exploatare.
- Prevăzând număr redus de puieti la hectar se face tot mai mult necesară practicarea unei silviculturi a arborilor. Încă din momentul închiderii stării de masiv trebuie aleși și marcați arborii de viitor (caracterul de molid cu coroana îngustă fiind deja evident). Pe parcursul dezvoltării lor dintre aceștia o parte se vor elaga artificial, operațiune mult ușurată de diametrul mai mic al ramurilor. În zona Stâna de Vale autorul a colaborat la tema de

cercetare care a avut ca obiect culturi comparative, de molid dintre care o parte era varietatea cu coroană îngustă.

- Contrar prevederilor din actualele norme tehnice răriturile trebuie făcute la orice vârstă dacă starea arboretelor impune acest lucru.
- Din cercetări proprii a rezultat că, dacă se aplica alte tăieri, în afară de rase, se poate ajunge mai ales din cauza pârlirii cojii la un dezastru ecologic. Tăierile rase se vor face ținând cont de cele două mari pericole: **insolația pentru** coaja și; - **vanturile de vest**. Înseamnă ca tăierile trebuie să înainteze din N-E spre S-V.(așa niciodată nu se **expun trunchiurile arborilor insolației și vântul dominant - cel de vest** - nu va pătrunde printr-o **liziera nepregătita** fiind prevenite efectele acestui factor dăunător.
- Contrar prevederilor din "Normele tehnice pentru amenajarea pădurilor, în vigoare, "Criterii pentru încadrarea arboretelor în grupe, subgrupe și categorii funcționale" subgrupa 1.2.c/>Pădurile din jurul golurilor alpine <<trebuie să aibă lățimi de 100-300 m, în funcție de panta și natura terenului, precum și de starea de vegetație a pădurilor respective (TII)." Prevederea este incorectă și a păgubit economia națională cu milioane și milioane de m.c. de rășinoase mai ales pe expozițiile începând de la S-E și până la N-V (parțial însorite și însorite) din cauza întreruperii bruște a masivului și expunerii la insolație a unor trunchiuri elagate până în cincimea superioară a trunchiului și implicit a pârlirii cojii.
- Normal, se pot lăsa asemenea benzi numai în rariști, chiar dacă lățimea este mai mică (în care - rariști- se știe ca arborii au crengi pe toată lungimea trunchiului) și unde nu este riscul de a fi pârlita coajă, și nici de a fi afectată pădurea de vânt.

Cu speranța ca viitorul va rezolva problemele expuse în aceasta lucrare, autorii adresează, celor ce o vor citi, următorul indemn:

Vă rugăm să protejați, și să-i convingeți pe toți cei ce vor s-o facă, frumusețile naturale de o inestimabilă valoare din Apuseni !

Bibliografie

Micle, T., 2004, *Arboretele din zona carstică Padiș – Cetățile Ponorului. Măsuri de gospodărire în vederea creșterii potențialului turistic*, Manuscris

Abstract

Stands from the Padiş – Cetăţile Ponorului carstic area. Management methods for increasing touristic potential

The forest is the only ecosystem who protects efficiently the whole national space, who was and will be conditioning, more now, the increase of the Romanian people.

The trees from the forthcoming National Park of Apuseni keep the natural characteristics of the composition and productivity.

The human impact didn't destroy the ecosystem in an irreversible way, that's why it can come back at an almost natural form.

The trees from the Apuseni are a genetically reserve for the columnar spruce.

Keywords: Apuseni, touristic potential, management potential

Ing. Traian Micle, Direcţia Silvică Bihor

Medic Cătălina Lucaciu

Ing. Claudiu Neag Direcţia Silvică Bihor

Medic Iustina Neag